

בבית המשפט העליון

רע"א 8294/21

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

המבקשת: עו"ס לחוק הנוער, לשכת הרווחה, רמת אשכול

נ ג ד

המשיבים: 1. פלוני
2. פלונית

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי
בירושלים (השופט א' רומנוב) מיום 28.11.2021 בענ"א-55972-
06-21

תאריך הישיבה: י"ב בטבת התשפ"ב (16.12.2021)

בשם המבקשת: עו"ד אריה צישנסקי

בשם משיב 1: עו"ד ברוך בן יוסף

בשם משיבה 2: עו"ד מלי קיסלסי – אפוטרופא לדין; עו"ד רחלי ירדן

פסק-דין

לפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
(השופט א' רומנוב) מיום 28.11.2021 בענ"א 55972-06-21, בו התקבל ערעורו של משיב
1 (להלן: המשיב) על החלטת בית המשפט לנוער בבית משפט השלום בירושלים
(השופטת א' מולד) מיום 12.5.2021 בתנ"ז 47275-02-21.

הרקע לבקשה

1. משיבה 2, ילידת נובמבר 2004 (להלן: הקטינה), היא בתו של המשיב. היא עלתה
לישראל מארצות הברית יחד עם המשיב ושני אחיה בשנת 2014, ואמם נותרה בארצות
הברית. בעקבות דיווחים שהתקבלו אצל גורמי הרווחה על אודות התנהלות המשיב עם

ילדיו, הוצא ביום 18.5.2015 צו חירום לפי סעיף 11 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 (להלן: חוק הנוער) על פיו הוצאו הילדים מרשות המשיב. לאחר בירור מעמיק הכריז בית המשפט לנוער (השופטת א' מולד; תנ"ז 39130-10-15) ביום 30.3.2017 על הקטינה ועל אחד מאחיה (שהיה גם הוא קטין באותה עת) "קטינים נזקקים" לפי סעיף 2 לחוק הנוער. בית המשפט קבע שמסתמן כי המשיב הזניח את הטיפול בילדיו, כי הם סבלו מידו הקשה וכי אף קיים חשש שפגע מינית בקטינה, ומשכך לא ניתן להבטיח את שלומם הפיזי והנפשי בביתו. על כן, הורה בית המשפט על הוצאתם של הקטינה ושל אחיה ממשמורתו ועל העברתם למשמורת רשויות הרווחה. נקבע כי צו ההוצאה ממשמורת יעמוד בתוקפו עד ליום 10.4.2017.

2. מאז הוצאת הקטינה ממשמורת המשיב היא עברה בין מסגרות שונות – מרכז חירום, אשפוזים פסיכיאטרים, פנימיות ומעונות נעולים. ביום 11.2.2019 נקלטה הקטינה במעון נעול (להלן: המעון) ומאז היא שוהה בו מכוח הארכת תוקפו של צווי הנזקקות וההוצאה ממשמורת מפעם לפעם.

3. ביום 22.2.2021 פנתה המבקשת לבית המשפט לנוער בבקשה להארכת צו ההוצאה ממשמורת, אשר עתיד היה לפקוע ביום 6.3.2021, למשך שנה נוספת. צוין, בתמצית, כי הקטינה חשופה להסתות קשות מצד המשיב נגד המעון; כי המשיב מכחיש את הפגיעות המיוחסות לו ונראה שעמדתו משפיעה על תפישת המציאות של הקטינה; כי במהלך השנה שקדמה להגשת הבקשה מצבה הנפשי של הקטינה התדרדר וניתן היה לקשר זאת לנסיבות ולעיתוי של חידוש הקשר בינה לבין המשיב; וכי היא ברחה מדיונים שהתקיימו בעניינה בבית המשפט ולאחריהם נמצאה בקרבת מקום מגוריו של המשיב בנסיבות המעוררות חשש לפגיעה בה.

4. ביום 12.5.2021 נעתר בית המשפט לנוער לבקשה. בית המשפט ציין כי בשיחה טלפונית שקיים עם הקטינה היא ביקשה לסיים את שהותה במעון הנעול. בעקבות זאת ובשים לב לגילה, ביקש בית המשפט לבחון האם קיימת אפשרות למתן מענה וליווי טיפולי בקהילה, בעיר מגוריו של המשיב. אלא שבמענה לכך הודיעו נציגות מחלקת הרווחה בעיר מגורי המשיב כי לא ניתן לקיים צו פיקוח והשגחה בקהילה, הואיל ואין ולו הכרה בסיסית מצד המשיב בסיכון שהקטינה מצויה בו או בצרכיה. בית המשפט הוסיף כי בריחותיה של הקטינה, אשר הסתיימו בכך שנמצאה על ידי זרים ובאחת מהן אף הובאה על ידי המשטרה במצב קשה לבית החולים, מחייבות זהירות רבה ועבודה טיפולית יסודית משמעותית עם המשיב בטרם תחזור הקטינה לביתה. בית המשפט אף

ציין כי בדיווח שהוגש על ידי צוות המעון, יום אחד בלבד לפני מתן ההחלטה, נאמר כי הקטינה סיפרה פעמים רבות שנפגעה מינית. בית המשפט קבע כי החוויות הקשות אותן תיארה הקטינה, כמו גם בריחותיה מהמעון ומציאתה ברחוב, מציבות תמרור אזהרה בולט. על כן, על אף הקושי הכרוך בשהות במעון נעול ועל אף עמדתה של הקטינה כי ברצונה לחזור לבית אביה, כיום לא ניתן להבטיח את שלומה הפיזי אלא בדרך של הארכת הצו.

5. המשיב הגיש ערעור על החלטה זו לבית המשפט המחוזי, וערעורו התקבל ביום 28.11.2021. בית המשפט המחוזי ציין כי הוא שותף לחששות שעליהן עמד בית המשפט לנוער וכי אין ספק כי מצבה של הקטינה מעורר דאגה. עם זאת, נראה כי החשש העיקרי אינו נובע ממעשים פוגעניים שהמשיב עלול לגרום לה, אלא מכך שאין לו את הכלים, היכולת, התובנה והמסוגלות להעניק לה את המסגרת והמעטפת האיתנה לה היא זקוקה. בית המשפט ציין כי האפשרות הטובה והמתאימה ביותר לקטינה היא הותרתה במעון תוך בניית תכנית משולבת של גורמי הרווחה והמשיב אשר תביא בסופו של דבר לחזרתה לביתו, אולם בעקבות התנגדות המשיב לצו המשמורת הוא פיתח איבה גדולה כלפי רשויות הרווחה באופן הפוגע באפשרות לשיתוף פעולה ביניהם. עם זאת, אין להוציא מכלל אפשרות כי חזרתה של הקטינה לבית אביה תטיב עמה. אחיה אשר הוצא מביתו של המשיב חזר לביתו ומאז הוא שוהה שם. הליך חיובי זה נוטע תקווה מסוימת גם ביחס לקטינה. ניתן למצוא תקווה גם בעובדה שמעבר לרצון המשיב בטובתה של הקטינה, כעת, כאשר ניתנה לו הזדמנות להוכיח את כל מה שהוא טען לו במשך שנים, הוא יעשה כל מאמץ כדי להוכיח את עצמו. כך גם מעורבותה של עובדת סוציאלית, אשר הגישה לבית המשפט מכתב במסגרתו ציינה כי היא מלווה את המשפחה וכי היא מקבלת על עצמה ליווי של הקטינה ביום בו תעבור להתגורר עם המשיב, מעוררת אף היא תקווה. שיקול נוסף שנלקח בחשבון הוא העובדה שהקטינה עדיין כפופה לחוק הנוער, וככל שמצבה יורע, ניתן יהיה לנקוט באמצעי הגנה וטיפול. אשר על כן הורה בית המשפט על קיצור צו המשמורת עד ליום 5.12.2021, בו תשוחרר הקטינה מהמעון והיא תהיה רשאית לחזור לבית אביה.

ההליך בבית משפט זה

6. מכאן הבקשה שלפני, במסגרתה טענה המבקשת כי מדובר בעניין המעורר קושי רגשי מיוחד המצדיק מתן רשות ערעור. זאת, בין היתר לנוכח מצבה של הקטינה והשפעת שהותה בבית המשיב על שלומה הגופני והנפשי; השינויים התכופים בעמדתה ביחס להשבתה למשמורת המשיב; דבריה לגורמי הטיפול מהם עלה כי היא חוותה פגיעות מצד המשיב בעת שהותה אצלו; והעובדה שגם לאחר שברחה מהמעון אל בית המשיב,

היא ברוחה גם ממנו. לגופם של דברים טענה המבקשת כי נפלו בפסק דינו של בית המשפט המחוזי שגגות רבות, ובכלל זה כי הוא התעלם מעמדת גורמי הרווחה והאפוסטרופא לדין, הסבורים כי טובת הקטינה מחייבת את השארתה במעון ואת הוצאתה ממשמורת המשיב; כי חרף קביעתו שהתוצאה הנכונה היא הותרת הקטינה במעון, הורה על השבתה למשמורת המשיב; כי ביסס את החלטתו על תקוות ולא על העובדות שהוכחו; כי השווה את מצבה של הקטינה למצבו של אחיה, אך כפי שגם צוין בפסק הדין, קיים פער גדול בין נתוניהם האישיים של האחים ומצבם הרגשי; כי הסתמך בהחלטתו על מכתב של עובדת סוציאלית אשר כלל לא מכירה את הקטינה.

7. ביום 2.12.2021 הוריתי על עיכוב ביצוע ארעי של פסק דינו של בית המשפט המחוזי. עוד הוריתי על הגשת תשובה לבקשה מטעם המשיב וכן על הגשת תסקיר רווחה עדכני מטעם המבקשת.

8. בתסקיר הרווחה העדכני צוין כי המשיב מסרב בהתמדה ובמשך שנים לקיומו של קשר עם רשויות הרווחה או לכל סוג של טיפול. הוא נמנע מלהיענות להצעות גורמי הרווחה ובתי המשפט, מסרב לאפשר ביקור בביתו, מכחיש באופן שיטתי את הפגיעה שלו בילדיו, לא לוקח אחריות על מעשיו ומאשים את שירותי הרווחה בכך שהם אלה שהביאו למצוקה הקשה של הקטינה. הקטינה שיתפה בכל המסגרות בהן שהתה את היותה קורבן לאביה ובמשך שנים סירבה לפגוש אותו. כל עוד לא הייתה נתונה להשפעת המשיב, הקטינה הייתה נכונה לקבל את הטיפול במסגרת המעון. אלא שמאז שחודש הקשר בין השניים, הקטינה חוזרת ובורחת מהמעון לבית המשיב, ובריחות אלה הסתיימו שוב ושוב במצב בו נמצאה כשהיא תחת השפעת טראומה קשה וכאשר קיים חשש לסכנה לחייה. רשויות הרווחה מאמינות כי שנה נוספת במעון, בתנאים מוגנים שיקשו עליה את הבריחה וישימו גבולות לחדירת המשיב לחייה, תסייע לה לגדול ולפתח חשיבה עצמאית.

9. בתשובתה הצטרפה האפוסטרופא לדין לטענות המבקשת בבקשה. לדעת האפוסטרופא לדין, עמדתה של הקטינה ביחס לדרכי הטיפול בה משתנה מעת לעת ונעה בין סירוב נחרץ לפגוש את המשיב או לשוחח עמו, לבין רצון להתגורר בביתו. בשקלול עמדתה של הקטינה מזה ויתר זכויותיה וצרכיה מזה, יש להורות על הותרת צו ההוצאה ממשמורת המשיב על כנו עד ליום 6.3.2022, כפי שקבע בית המשפט לנוער. בגיבוש עמדה זו נלקחו בחשבון בין היתר מצבי הסיכון אליהם מגיעה הקטינה בבריחות מהמעון לבית המשיב; ההשפעה השלילית והחזקה שיש למסרים של המשיב על נכונותה להתמסר להליך שיקומי טיפולי; התנגדותו הנחרצת של המשיב לקשר כלשהו עם הגורמים הטיפוליים; התנגדות לשיח והידברות עם גורמים אחרים לשם בניית תכנית טיפול

בעניינה; וההכחשה הגורפת של המשיב לצורך של הקטינה בהתערבות טיפולית פיקוחית. העברת הקטינה למשמורתו ואחריותו של המשיב חושפת אותה למצבי סיכון שעלולים להיות בלתי הפיכים. אך אף אם יש מקום לאמץ את גישתו של בית המשפט המחוזי כי הגיעה העת להחזיר את הקטינה למשמורת המשיב, הדבר צריך להיעשות בהדרגה ובאופן רגיש תוך שיתוף פעולה מלא מצד המשיב.

10. המשיב מצדו התנגד לבקשה. לטענתו כל ההאשמות שהוטחו כלפיו מעולם לא הוכחו, וכל התיקים שנפתחו נגדו על ידי משטרת ישראל נסגרו מבלי שהועמד לדין. חרף זאת, נציגי המבקשת ממשיכים להתייחס אליו כמי שפגע בילדיו. המשיב הוסיף כי נציגי המבקשת ומדריכי המעון הם אלה שפגעו בקטינה, פיזית ונפשית, בהחזקתה במעון בתנאים תת-אנושיים. על פי מבחן התוצאה, החזקת הקטינה במוסדות נעולים נכשלה לחלוטין. היא לא לומדת, מצב רוחה אינו משופר והיא לא רצויה על ידי הבנות האחרות השוהות המעון. לעומתה, אחיה, שגם היה נתון בעברו במוסדות נעולים תחת השגחתה של המבקשת, הצליח לסיים בגרות ולהתגייס לצה"ל לאחר שחזר לבית המשיב. המשיב הוסיף כי יש לקחת בחשבון את העובדה שהקטינה הגיעה לגיל 17, ומערכת המשפט מתייחסת במישורים שונים לקטינים בגיל זה כאל בגירים.

11. ביום 16.12.2021 התקיים דיון במעמד הצדדים. במסגרת הדיון חזרה המבקשת על טענותיה. האפוטרופא לדין חזרה גם היא על טענותיה, והטעימה כי הקטינה לא שהתה בביתה מגיל 10.5 ולא יצאה לחופשות למעט בריחותיה, מהן חזרה חבולה, מותשת ובמצב נפשי ירוד. עוד הוסיפה האפוטרופא לדין כי המלצות גורמי הטיפול אינן נשענות רק על חוסר שיתוף הפעולה מצד המשיב, המהווה "מקל בגלגלים", אלא בעיקר על פגיעות רגשיות שנגרמו לקטינה על ידו.

12. בא-כוח המשיב חזר על הטענות שהועלו בתשובה לבקשה, והוסיף כי אם הבקשה תידחה המשיב ידאג שהקטינה תיכנס למוסד חינוכי כפי שנהג עם אחיה. לעומת זאת, שהותה במעון אינה תורמת לה ואינה מיועדת לנערות כמוה. גם מנהל המעון העיד כי המעון אינו מתאים לה, ורשויות הרווחה רצו להעביר אותה למעון פתוח. אלא שבמקום להטיב עמה ולמצוא לה מסגרת מתאימה לצרכיה, הוחלט להחזיר אותה חזרה למעון, שם התנאים קשים מאוד. המשיב מוכן לשתף פעולה עם גורמי הרווחה, אבל לא עם אלה שפגעו בו ובשמו. בית המשפט המחוזי בחן את הדברים לפני ולפנים, במשך חצי שנה, תוך שנפגש פעמיים עם הקטינה ושקל את כלל השיקולים הרלוונטיים. בנסיבות אלה, אין מקום להתערב בפסק הדין.

13. במסגרת הדיון נשמעה גם הקטינה, אשר מסרה כי היא מעוניינת לשוב לביתה וכי אינה רוצה להישאר במעון. גם המשיב עצמו נשמע והתייחס לפגיעה האישית שחווה מגורמי הרווחה, שהביאה אותו שלא לשתף פעולה עמם.

דיון והכרעה

14. לאחר עיון בכתבי הטענות מטעם הצדדים ושמיעתם בדיון שלפני, ראיתי לעשות שימוש בסמכותי מכוח תקנה 149(2)(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 ולדון בבקשה כאילו ניתנה רשות והוגש ערעור על פי הרשות שניתנה. אקדים אחרית לראשית ואציין כי הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל.

15. "הקאטריה הרגישה של יחסי הורים וילדים מחייבת מעט גמישות מחשבתית ופרוצדוראלית כאשר נבחנת בקשת רשות ערעור ב'גלגול שלישי', ואין לעמוד במקרים מסוג זה על 'קוצו של יוד'" (בע"מ 3039/12 פלונית נ' משרד הרווחה, פסקה 5 (19.4.2012); ראו גם: בע"מ 8362/21 פלוני נ' עו"ס לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, פסקה 5 (6.12.2021)). אמנם, אין לומר כי בהליכים מעין אלו רשות ערעור ניתנת באופן אוטומטי (ראו: רע"א 8141/21 פלוני נ' פלוני, פסקה 3 (30.11.2021); רע"א 6844/21 פלונית נ' רווחה בעיר פלונית, פסקה 16 (1.12.2021)), אולם בשים לב לאמת המידה המקלה לבחינת בקשות כגון דא, ולנוכח נסיבות העניין, נראה לי כי מקרה זה נמנה על המקרים החריגים המצדיקים התערבות ערכאת הערעור ב'גלגול שלישי'.

16. בית המשפט לנוער עסק בעניינה של הקטינה החל משנת 2015. במשך כשנתיים ניהל בית המשפט הליך ארוך ומעמיק שכלל 6 דיוני הוכחות בהם נחקרו בין היתר פסיכולוגיות קליניות ועובדות סוציאליות מהמוסדות השונים בהן שהתה הקטינה, בעלי תפקיד שונים ממוסדות אלה, עובדות סוציאליות לחוק הנוער, מומחים לעניין מסוגלותם ההורית של הורי הקטינה, ועוד. כן התקיימו לפני בית המשפט מספר דיונים נוספים בהם נדונו הצווים השונים שניתנו ביחס לקטינה ואחיה ובקשות שונות שהוגשו בעניינם, ונשמעו גורמים מקצועיים נוספים. בית המשפט אף קיים שיחות עם הקטינה ואחיה ועיין בסיכומי חקירותיהם. על יסוד כל אלה ניתן על ידו פסק דין מקיף המחזיק 35 עמודים, בו הוכרזו הקטינה ואחיה "קטינים נזקקים". במסגרת פסק הדין צוינו בין היתר הדברים הבאים:

"לאחר שמיעת העדים והקטינים הגעתי למסקנה ברורה כי לא ניתן להבטיח את שלומם הפיזי והנפשי של [הקטינה ואחיה] באם יחזרו לבית אביהם. מצבם הקשה של הקטינים לא צמח בחלל ריק. התמונה העגומה

המתוארת של מצבם של הקטינים בכלל ומצבה של [הקטינה] בפרט קשור בקשר ישיר והדוק להתנהלות המשיב. מהעדויות השונות עולה כי המשיב הזניח את הטיפול בקטינים. הקטינים סבלו מידו הקשה של המשיב וכן קיים חשש כבד כי פגע מינית בקטינה... בנוסף, הקטינים גדלו מבודדים, לרוב בלי מסגרת. המשיב לא מגלה כל תוכנה לקשיים הרגשיים של הקטינים, המשיב לא מביע נכונות לכל סוג של טיפול ולמעשה גם לא ניתן להעניק טיפול להורה שחושב שהוא כליל השלמות. המשיב התנהל בצורה מאיימת כלפי גורמי הטיפול וסרב לכל שיתוף פעולה. (פסקאות 198-201).

17. לאחר פסק הדין התקיימו דיונים רבים בעניינה של הקטינה, ובהם בקשות שונות להארכת הצווים, בקשות למינוי אפוטרופוס ובקשות לצמצום הקשר בין הקטינה למשיב. מהמסמכים שהוגשו במסגרת הליכים אלה עולה כי הקטינה ברחת מספר פעמים לאחר דיונים שהתקיימו בעניינה. בשני המקרים הראשונים שהתרחשו בתאריכים 1.10.2020 ו-25.1.2021, הקטינה נמצאה מספר ימים לאחר מכן באמצע הלילה או בשעות מוקדמות של הבוקר על ידי עובר אורח ליד ביתו של המשיב, ללא הלבשה תחתונה במצב נפשי מדאיג. בפעם הראשונה הקטינה הוחזרה ישירות למעון, ובפעם השנייה הובאה לבית החולים שם התעורר חשד מוגבר שעברה פגיעה במהלך הלילה.

18. במסגרת דיון שהתקיים ביום 17.3.2021 לפני בית המשפט לנוער בעניין הארכת הצו מושא ענייננו, ציינה העובדת הסוציאלית לחוק הנוער כי צמצום הקשר בין הקטינה לבין המשיב הביא לשיפור מסוים במצבה, ואילו עם חידוש הקשר בין השניים חלה התדרדרות במצבה. כן הוזכרו שני אירועי הבריחה שתוארו לעיל, תוך שנטען כי הם מחזקים את החשש מיציאתה של הקטינה לביתה. בתום הדיון בית המשפט האריך את הצווים למשך כחודש, וזאת עד לכינוס ועדה בהשתתפות גורמי הטיפול לצורך גיבוש עמדה עדכנית לעניין תכנית הטיפול בקטינה. בית המשפט הדגיש כי הבריחות של הקטינה מעמידות אותה בסכנה ולא ניתן לערוב לשלומה כשהיא מחוץ למעון, אלא אם המשיב יירתם לתכנית טיפול משמעותית עם גורמי הטיפול באזור מגוריו. בית המשפט ציין כי המשיב יוזמן להשתתף בוועדת גורמי הטיפול, ובעקבות בקשתו, יוזמנו גם גורמי הטיפול במקום מגוריו.

19. ביום 19.4.2021 התקיימה במעון ועדה לתכנון הטיפול בקטינה. אלא שהמשיב נעדר מהישיבה, כפי שגם נהג בוועדות קודמות בעניינה, והקטינה אף היא סירבה להשתתף בדיון ולהשמיע את קולה. בתום הדיון הומלץ להאריך את צו ההוצאה ממשמורת ואת שהותה במעון, וכן להגביל את הקשר הטלפוני בין המשיב לקטינה לנוכח

השלכותיו על מצבה. באותו היום התקיים דיון נוסף לפני בית המשפט לנוער, במסגרתו הביעה העובדת הסוציאלית לחוק הנוער את ההמלצה שהתגבשה במסגרת הוועדה. האפוסטרופא לדין הצטרפה לעמדה זו, וכך גם מנהל המעון שנכח בדיון. מנהל המעון ציין כי ביקוריו של המשיב במעון גורמים לקטינה להיות נסערת מאוד. בתקופה בה המשיב לא עמד בקשר עם הקטינה מצבה השתפר, אולם הם חידשו את הקשר ומאז מצבה הלך והידרדר. צוות המעון ניסה לשתף פעולה עם המשיב, קוימו עמו שיחות רבות והוא הוזמן לבקר את בתו במעון, אך להערכתם התנהלות זו נוצלה על ידו לרעה. המשיב נשאל במהלך הדיון האם הוא מוכן לשתף פעולה עם גורמי הטיפול בלשכת הרווחה במקום מגוריו, אולם לא ניתן מענה ברור מצדו לשאלה זו.

20. חרף דברים אלה, לנוכח גילה של הקטינה ומשך הזמן הארוך בו היא שוהה במעון, ביקש בית המשפט לנוער חוות דעת מטעם מחלקת הרווחה במקום מגוריו של המשיב בדבר האפשרות למתן מענה וליווי טיפולי בקהילה. אלא שבחוות הדעת, אשר הוגשה ביום מתן החלטתו של בית המשפט, צוין כי במצב דברים שבו אין ולו הכרה בסיסית מצד המשיב בסיכון שהקטינה מצויה בו, וכאשר מבחינת המשיב אין כל צורך בטיפול או מענה, לא ניתן ליתן לקטינה מענה וטיפול בקהילה.

21. בעדכון שהגיש המעון מספר ימים קודם למתן חוות הדעת צוין כי במהלך השנה האחרונה החלו להופיע אצל הקטינה תחושות של ייאוש, חוסר תקווה ואמירות אובדניות. כן צוין כי היא חוזרת על פגיעות ועל אירועים טראומטיים שחוותה בחייה. המעון הוסיף וציין כי קיים מתאם גבוה בין הקשר של הקטינה עם המשיב לבין המצב הנפשי הרעוע שלה. בעדכון נוסף שהוגש בסמוך לאחר מכן ציין המעון כי הקטינה מדברת באופן ברור על כך ש"משפחתה פגעה בה" ומזכירה כי היא נפגעה מינית ולעיתים אף מציינת כי "נאנסה".

22. הקטינה הוסיפה לברוח גם לאחר החלטת בית המשפט לנוער בדבר הארכת הצווים. כעולה מתשובת המבקשת לערעור שהגיש המשיב לבית המשפט המחוזי, הקטינה ברחה 31.5.2021 והוחזרה כחודש לאחר מכן. בדיווח של צוות המעון צוין כי בחזרתה נראתה הקטינה נסערת, בוכה ומיואשת והביעה רצון לשים קץ לחייה. היא שיתפה את הצוות כי בבריחתה הייתה אצל אביה אך לא היה לה טוב אצלו, ואף סיפרה כי אביה אינו מיטיב עמה וכי הוא פוגע בה ומנצל אותה.

23. חרף בריחותיה החוזרות והנשנות של הקטינה לאחר הופעותיה בבתי המשפט, לבקשת המשיב אפשרתי באופן חריג את התייצבותה של הקטינה לדיון שהתקיים לפני

לפני ימים ספורים. אלא שגם לאחר דיון זה הקטינה ברחה. כפי שעולה מהודעת עדכון שהוגשה ביום 16.12.2021, עם יציאתה של הקטינה מאולם הדיונים המשיב ניגש אליה והחליף עמה מספר משפטים קצרים, במסגרתם נאמר גם שמו של היישוב בו הוא מתגורר. בהמשך, הקטינה צעדה בליווי רכזת הטיפול והמדריכה מהמעון במסדרון לעבר הכניסה. עם יציאת הקטינה מבית המשפט, היא פתחה בריצה תוך שהצוות הטיפולי רודף אחריה. בהמשך הגיעה ניידת משטרה סמויה ועצרה אותה והיא הוחזרה למעון.

24. הארכתו בפירוט כלל האירועים המתוארים לעיל שכן יש בהם כדי לחזק את המסקנה אליה הגיע בית המשפט לנוער, כי לא ניתן להבטיח את שלומה של הקטינה אלא בדרך של הארכת הצו שהוצא בעניינה. החלטה זו ניתנה על בסיס יריעה עובדתית רחבה שנפרשה לפניו, בהתייחס לבדיקה מקיפה שנערכה על ידי גורמי המקצוע, תוך התמקדות בטובת הקטינה. אכן, אין חולק כי הרחקת קטין ממשמורת הוריו מהווה צעד קיצוני שיש לנקוט בו רק כאשר כלו כל הקיצין (רע"א 5657/13 פלונית נ' המחלקה לשירותים חברתיים תל אביב, פסקה 13 (22.8.2013); רע"א 6747/20 פלוני נ' המחלקה לשירותים חברתיים, פסקה 35 (16.11.2020)). אולם בית המשפט לנוער עמד על התמונה בכללותה בציניו כי הוא מלווה את הטיפול בעניינה של הקטינה בצורה אינטנסיבית; בריחותיה של הקטינה מהמעון מחייבים זהירות רבה; הקטינה מספרת על פגיעות שונות; לאחר בריחותיה מהמעון עזבה גם את בית המשיב; ועל אף עמדתה המוצהרת כי היא רוצה לשוב לבית המשיב, לא ניתן להבטיח את שלומה הפיזי בהיעדר מסגרת טיפולית מסודרת בקהילה. בית המשפט המחוזי בהחלטתו לא מצא מקום לסטות ממצאים קשים אלה, אלא מצא לנכון לקבוע כי אין להוציא מכלל אפשרות כי חזרתה של הקטינה לבית המשיב תטיב עמה. אולם נוכח עיקרון העל של טובת הקטין, "ברי ושמא, ברי עדיף". על כן, אין בנסיבות העניין בהשערה כי הקטינה תעלה על דרך הישר דווקא עם חזרתה לבית המשיב כדי לבטל את הפגיעה הצפויה ברווחתה ובשלומה (השוו: רע"א 2067/21 המחלקה לשירותים חברתיים נ' פלונית, פסקאות 9-10 (11.4.2021)).

25. אין לכחד כי יש מקום ליתן משקל גם לרצונה של הקטינה, ודאי בשים לב לכך שגילה מעל 17 שנים. יחד עם זאת, הקטינה אינה מביעה עמדה חד-משמעית בעניין. אכן, בשיחתה עם בית המשפט לנוער היא ציינה כי ברצונה לשוב לבית אביה, וכך גם בשיחה שקיימה עם בית המשפט המחוזי ואף בדיון שהתקיים לפני. ברם, בהזדמנויות לא מבוטלות הביעה הקטינה עמדה שונה. כך היה למשל עם חזרתה למעון בחודש יוני 2021 לאחר בריחתה, כאשר היא תיארה את הפגיעות שחוותה בבית המשיב, הביעה כעס כלפיו והבנה כי הוא אינו מיטיב עמה, פוגע בה ומנצל אותה. כך גם למשל היא מסרה לבית המשפט המחוזי ביום 23.8.2021 כי היא אינה מעוניינת לעבור לגור בבית המשיב. כעולה

מתשובת האפוטרופסא לדין, כך היה למשל רק לאחרונה במכתב שכתבה הקטינה לבית המשפט ביום 25.11.2021, בו ציינה כי היא מעוניינת להישאר במעון עד גיל 18 ואינה מעוניינת לשוב הביתה. בהקשר זה יצוין כי בדר"ח מטעם פסיכיאטר אשר הוגש בתשובת המבקשת לבקשת המשיב להורות על התייצבות הקטינה לדיון לפני, נאמר כי "השינויים הקיצונים ברצונה להישאר ב[מעון] (לפעמים מאד מעוניינת להישאר ולפעמים מאד מעוניינת לעזוב) משקף את אי היכולת שלה לעשות החלטה ראוייה לטובת העתיד שלה".

26. בהינתן כל האמור לעיל, אין בליבי הרבה מקום לספק כי בעת הזו יש להותיר את צו המשמורת שניתן על ידי בית המשפט לנוער, על כנו. האירועים המרובים שפורטו לעיל, המצביעים על כך שלא ניתן להבטיח את שלומה הפיזי של הקטינה אלא בדרך של הארכת צווי הנזקקות והמשמורת, אינם ניתנים לאיון באמצעות רצונו של המשיב, מעורבותה של העובדת הסוציאלית או הצלחת הטיפול באחיה של הקטינה. זאת גם על רקע סירובו העיקש של המשיב לשתף פעולה עם שירותי הרווחה, אי-לקיחת האחריות בדבר הפגיעה בקטינה והטחה ברשויות הרווחה כי הן אלה הגורמות למצוקתה של הקטינה. אין להקל ראש בכך שהשהות במעון אינה "נעימה" לקטינה, אולם בנסיבות העניין נראה כי בעת הזו אין מנוס מכך.

הערעור מתקבל אפוא במובן זה שפסק דינו של בית המשפט המחוזי יבוטל, ופסק הדין אשר ניתן על ידי בית משפט השלום בשבתו כבית משפט לנוער, יוחזר על כנו.

ניתן היום, ט"ז בטבת התשפ"ב (20.12.2021).

ש ו פ ט